

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.За све остале земље годишње
10 фран. у алату, на по године
20 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом, неопходно уплатити на Цетиње, или директно на пошту, у коме је наредба, или се претплата код г. Петра Раманаковића, књаза, или агента у Котору а Доније се плаћа уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет новчана по 3 новчана за први пут, а за сваки даљи пут по 2 новчана.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Ко жели наш лист примати и за ову 1897 годину, нека изволи на вријеме поновити претплату.

Лист неће моћи ништа ни ко се напорије не претплата: или непосредно код Администрације „Гласа Црногорца“, или код Отпираништва позива на којој му драго поштом, или код нашег агента у Котору, г. Петра Раманаковића.

Ушљед тога неће моћи одговарасти на питања, зашто коме лист не иде, ништа неће узимати у обзир никакво објашњење о накнадној поштом претплати.

„Глас Црногорца“ стоји:

За Црну Гору на годину 4 фор.,
на по године 2 ф., на четврт годи-
не 1 ф.

За Аустро-Угарску, Босну и Хер-
цеговину на годину 6 фор., на по
године 3 ф., на четврт године
1 ф. и 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у алату, на по године 10.
фран., на четврт год. 5 фран.

Администрација

„Гласа Црногорца.“

3-3

НА ИЗМАКУ ГОДИНЕ.

Година, с којом се растајемо, била
нам је плодносна у многим обзир.

Прије свега, ове године, пошло је
за руком владалачкој данашњој бризи
Његовог Височанства Господара, да
установи редовну војску. Први батаљон
нашијех младијех војника, на потпуно
задовољство Господарево, довршио је
своје учење, и развијао се потпуно
позвежбан својим кућама; а други је
одма наставио да се учи. Млади Цр-
ногорци показали су не само способност
пеге и сву добру вољу, да саставе
дисциплинирану војску по образцу
другијех редовнијех војска јевропскијех
држава.

Уз пјешадију отворена је и арти-
љеријска школа, у којој се приправљају
подофици артиљеријски.

Ова војничка нова установа, и по
во оружје, дар Његовог Величанства
Цара Николе, које је лесос било раз-
дијелено, народној војсци, подигло је
и освјетлило дух војнички, и обрадо-
вало листом Црногорце, којијема је у
крви војничко занимање.

Посјета Његовог Височанства Го-
сподара у Биограду и онај топли
братски дочек, што је нашао у Кра-
љевском Дому и у цијелом народу у
у Србији, догађај је, који је обрадо-
вао цио српски народ и који је ову
годину учинио епохалном, у трудном
нашем препорођавању на нов живот.
Послије видовданског састанка два
ју српскијех Владалаца, непријатељи

боље наше будућности не могу више
рачунасти на неслогу Србије и Црне
Горе, која је и прије била више на
непријатељскијем устима него ли у
братскијем срцима. А видовданска
здравница Његовог Височанства Госпо-
дара образложила је пред свијетом
наше законите тежње, силом великога
начела народности, које је највећа
добит међународног права током девет-
најестог вијека.

Овај догађај тијем је значајниј,
што је Његово Височанство Госпо-
дар у Биограду стигао управо из Мо-
скве, гдје је присуствовао са Њего-
вијем Височанством Књазом Насљед-
ником и Његовом Свјетлости Књазом
Мирком срећном крунисању Његовог
Величанства Цара Николе, и гдје се
састануо са Његовијем Краљевскијем
Височанством бугарскијем Књазом Фер-
динандом, што нам звучи све словен-
скијем сагласјем.

Том приликом у Москви развила
се клима раније замјетнута једног знаме-
нитог догађаја, који је опет обрадовао
цијело Српство. Њ. К. В. Престолона-
сљедник Италије први пут се ту видио са
Њезинијем Височанством Књагинцом
Јеленом, која је била пошла да проведе
љето код својијех Узвишенијех Се тара.
Отуда је потекао срећни брак Њихов
и сродничке везе између славне Савој-
ске Династије и наше, којијема је
Црна Гора и с њом Српски народ
стекао на западу пријатеља у једном
великом а сусједном нам народу, срод-
ном нам по народнијем тежњама.

Сјајан дочек Његовог Височанства
Господара у Риму, и радост којом је по-
здравио цио италијански народ овај
догађај свједоче нам како га у Ита-
лији цијене и схваћају. А рајени, које
је том приликом изговорио Његово
Величанство Краљ Умберто одговара-
јући парламенту на адресу поднесени
му о женидби Његовог Насљедника,
најбоље су потврдиле велики значај за
нас ове сродничке везе двију Династија.

И на економном пољу ова је го-
дина била плодносна да се таква
одавна не памти у Црној Гори; али
је јесенас поплава вода починила ве-
ликијех штета по многијем нашијем
крајевима.

Од великога је значаја пут кол-
ски, који се ове године почео градити
од Вира до Ријеке, јер се тек тијем
путем Црна Гора може користити
барском луком, којом слободно може
водити промет са државама, с којијема
смо везани трговинскијем уговорима,
те им можемо коришћу извозити наше
пронзводе, и опет из њих увозити, што
нам треба. Кад обратимо извозну и увоз-
ну трговину нашу преко Бара са уговор-
нијем државама, наше ће се народно
добро стање осјетљиво подигнути.

На пољу правосуђа установљено
је пет новијех окружнијех судова и
појачан велики суд су два члана више.

На просвјетном пољу имамо да
запознати оснивање државне библиотеке

и музеја, као услове нашег про-
свјетног напредовања.

Најпослије треба да споменемо и
жалост, која је посјетила наш Влади-
лачки Дом ове године, поводом ране
смрти Њезине Свјетлости Књагинце
Јелене Данићеве. У тој жалости учество-
вао је цио народ црногорски.

Тако смо овим прегледом оправ-
дали, што смо у почетку рекли, да ову
годину можемо убројити у добре го-
дине нашег народног живота.

Дјј Боже, да нам нова година
још плодноснија буде!

ЦЕТИЊЕ. 8 јануара.

Његово Височанство Господар,
поводом двјестогодишњице своје Ди-
настије примио је топле телеграфске
честитке од Њиховијех Царскијех
Височанстава Великијех Књажева: Ми-
хајла Николајевића, Константина и
Димитрија Константиновића, Николе и
Петра Николајевића, Велике Књагинце
Милице, Књажева Евгена и Ђорђа
Максимлијановића Романовски, Војво-
да Лијхтембершких и Књагинце Стане
Романовске, Војвокиње Лијхтембер-
шке, Књагинце Евгеније Максимли-
јановне Олденбургске и Књаза Алек-
сандра Александровића Олденбургског
и др. и др. од Њиховијех Краљев-
скијех Височанстава Књаза и Књагинце
Нашуљске Виктора Емануила и Јелене
из Фиренце; и од Његово Свјетло-
сти Књаза Петра Карађорђевића из
Женева.

Његово Височанство Господар
одговорио је Књазу Петру Карађорђе-
вићу следећом депешом:

Увјерен у душевно твоје при-
суство на данашњем нашем слављу,
ми смо, драги зете мој, ставиши моје
ћедове, сјећали се једнаком благодар-
ношћу и славних дјела оснивача твога
дома. Хвала срдачна на честитци.

НИКОЛА.

Довољно још следеће честитке,
што су стигле Његовом Височанству.

1. Од Славјанског Добротворног
ошштества из Петрограда.

Сјећајући се двјестогодишњих
славних дјела владалаца црногорских
из Дома Петровића на корист отаџбине,
Српства и цијелог православног Сло-
венства, славенско ошштество честита
Вам, Ваше Височанство, као достојном
пријемнику славних предака, и као
вјерном другу Русије, навршених двје-
стогодишњицу Ваше Династије, и ша-
ље своје најискреније топле жеље, и ка-
ко славна прошлост сачувала своју
природну снагу у судбинама како Ваше
Династије тако и нераскидно везане с
Њоме опште омиљенице Словена, јуна-
ке Црне Горе.

У име Словенског ошштества:

Граф Николај Игњатијев

Секретар Васил Аристов.

На ову је депешу Његово Висо-
чанство Господар одговорио овако:

Пресједнику Славенског Ошштества

Графу Игњатијеву.

Дубоко тронут и од свега срца
благодарим Вам, многоцијенени графе,
и свему Славјанском Ошштеству на
честитања и жеље, које сте изразили
поводом наше светковине. Молим Бога,

да поможе мени и мојим пријемницима,
да по аманету великог Владике Данила
вазда служимо на корист отаџбине,
Српства и свега православног Слове-
нства, непромјениво хранећи у нашим
срдцима чувства оданости, благодар-
ности и вјерности према Русији.

НИКОЛА.

2. Од Његовог Високопроезеве-
нства Митрополита Србијског г.
Михаила из Биограда.

Честитам славну прославу родо-
љубивих Његова. Да Бог поживи Вас
и продужи још миљост Вама и Вашем
потомству.

Митрополит Михаил.

3. Од министра-пресједника из
Биограда.

Молим Ваше Височанство, да бла-
говолите примити моја поздравна чести-
тања новог лѣта и двјестогодишњице
Свога Свјетлог Дома.

Самил.

4. Од министра-пресједника из
Софије.

Молим Ваше Височанство да бла-
говолите примити искрено честитање
Књазеве владе поводом јубилеја, који
нас побуђује из душе с нама ликовати
и сјећати се призивањем подвига и за-
слуга учинених од Узвишеног Ви Дома
за слободу, напредак и Словенство.

Министар Пресједник

Др Стојилов

5. Од пресједника народног со-
браћа из Пловдива.

Нека живи и да се слави до вијека
Свијетла Његове Династије, која је
дала историји свијетле епохе: Грахо-
вац, Вуча До и многе друге.

Пресједник собора

Др Јанков.

6. Од г. генерала Белмарковћа
из Биограда.

Честитам Вашем Височанству ову
прославу, и ако по времену можда
последњи, по искренности жеља и срд-
чности осјећаја баћу међу првима. Дао
Бог да за Црну Гору остане одсе и до
вијека благослов Божији Кућа Петро-
вића у неогледном сјају, ненадмашном
величији.

Црна Гора почесно стјење,

Камен томе ко се на те крепе!

Црна Гора гњездо од јунака

Била с' досле, остан' вагда така

Под окриљем дичних соколина

Славне, Свијетле Куће Петровића!

Најпокорнији Белмарковић.

7. Од пресједника општине града
Фиренце.

Тумач осјећаја Фиренце, радосне
што угостљава Узвишену Књагинцу,
племениту везу између двију народа
слободнијех и храбријех, молим да
поднесете Његовом Височанству ново-
дом срећне двјестогодишњице Његове
Куће поздравна честитања и топле жеље
за будућност поносне Црне Горе, какву
Његово срце жели.

Синдак П. Торијани.

8. Од пресједника општине града
Болоње.

Поводом светковине, коју Црна
Гора слави вјековном савезу народа
с династијом Петровића, сјећајући се
живо скорашње заједничке радости,
Италија ослободена такођер принама
Краљева и народа и Болоња, управља-
јући данас милом на слободу Црну

Гору, гдје се склопи српски орао, про-
ричући јој будућност, жели јуначкој
земљи, да јој прослављени Књаз управља
дуго судбином њеном.

Алберто Диломио синдак.

Од честитака, које су из Новог
Сада стигле, доносимо двије следеће,
које је наше уредништво примило:

1. Поносом надимљу се груди сва-
кога Србина, кад помисли на оних двије
стотине година повјеснице српске, што
их је Црна Гора под владавином Њего-
ша, мачем у руци, за одржање српске
мисли, тако јуначки знала урезати у
листовете свјетске повјести. Нека је и
од мене, који сам Црну Гору, то
гљездо српских соколова, још прије
тридесет и седам година упознао,
искрено поздравље данашњој прослави.

Др. Полит-Десанчић.

2. Данашњег дана велике и достојне
прославе сјећамо се и ми јуначке и
личне Црне Горе, која је иза Косова
знала одржати обиљежење Српства, и
данас, иза јуначких бојева, под мудром
управом свог Свјетлога Господара,
кораче у просвјети и култури, те тој
Црној Гори, која је данас и јуначна
и културна шалемо поздравље из срп-
ске Атине.

Др Илија Вучетић, Др Лаза Станојевић,
Паја Гостовић, Др Јован Великировић, Ду-
шан Лаза Милошевић, Лаза Вуков, Данило
Манојловић, Александар Ђоновић, Сава
Петровић, др Милан Ђирић, Никола Јокси-
мовић, Хаџи Гавра, др Сима Ђирић, др Бра-
нислав Станојевић.

Наше уредништво је одговорило
на прву денешу г. дру Полит-Де-
санчићу:

„Ваше душевно учешће у данаш-
њој прослави у толико нам је драже,
у колико сте Ви пером и ријечју не-
страшито ваада војевали за славу наше
Династије и за бољу будућност Црне
Горе, на чему Вам из свега срца за-
хваљујемо.“

А на другу честитку наше је
уредништво одговорило првome потпи-
саноме г. дру И. Вучетићу овако:

„Са тог огњишта нове српске
просвјете ваада је Црну Гору и њеног
срцеполавајућег Господара братска
љубав гријала, што Црногорци неће
никад заборавити.“

ДОПИСИ.

Скопље, на Божић. — Познато је ци-
јелом Српству, да се води борба овђе из-
међу нас Срба и Грка, ради службе на
словенском језику у овдашњој цркви Св.
Спаса, као и то кога нам је послје смрти
покојног митрополита Методије патријар-
шија одредила сином Бога за митрополита.

Овај злогласни Амвросије није могао
нимало успјети да служи у поменутој цр-
кви, нити да дође у исту, док му није

испало за руком, да задобије с новцима
овдашњег валија Абуз-пашу, који је пога-
зио наредбу великог везира и Султана.

У очу Божића на саму Бадњу вече,
дошла је наредба валија од великог везира,
да се у цркви Св. Спаса у Скопљу на
Божић у јутру служи мјешовита служба
између Срба и Грка т. ј. да се с лијеве
стране служи на словенском језику а с
десне на грчком језику и то два пона од
Српске а два од Грчке стране, а митро-
полит Амвросије, да не смије никако дола-
зити у цркву.

На тој наредби позвао је валија ов-
дашње виђеније грађане од обе стране, и
саопштио им ову високу наредбу — ка-
завши уз то да нико не долази у цркву
прије 9 часова по турски; јер до тог
времена неће познати пуштати никога у
нутра. Ми смо ту наредбу и послушали.
Пу за Грке за (50) педесет златних лира
издата је друга наредба; јер је Амвросије
послје грађана био код валије сам, који
му је дозволио да може ући у цркву у 7
часова по турски док Срби нијесу дошли
— давши му за заштиту четири — пет
полицајаца, па и самог шефа полиције
Нуман-ефендију, и око 120 заштићу. Осим
Нуман-ефендије од полицајаца били су
још као команданту Алај-бег и Дервин-
ефендија. Ми нијесмо за ово знали ништа
док нијесмо дошли на одређено вријеме
пред црквом. Кад смо дошли — нашли смо
горе именоване полицајце са истим бројем
заштића, који нам забранише улазак цркву.
Народ је молио и кумом поменути поли-
цајце да их пушту у цркву, вичући: „на
поље с Амвросијем!“ али је све го било
у залуд. Кад је народ видео, да молба не
помаже, онда је употребио своју снагу, да
силом уђе, али није могао одолети и про-
бити на оружану војску која је стајала у
два реда око црквених врата. На ту на-
ваду народа, који је хтио да уђе у цркву
војска је по наредби и команди својих
старешина употребила оружје; с којим
истина није мушки пуцала, али је упо-
требила, много гаднији, срамнији и дивља-
чији начин — ударајући мирне и вјерне
цркве поданике, који дошли да се моле
Богу за себе и за цара, кулацима, тако
сило и грозно, да их је било ојањеника
неколико положених на земљу, које је
народ одатле поду мртве склопио.

Поменути чиновници а највише Алај-
бег трчкарали су непрестано од народа
до Амвросија у цркву, лажујући народ да
Амвросије не служи и даће га сад истре-
рати из цркве; а кад је већ свршио слу-
жбу, онда су га исти чиновници извели из
цркве у женском одијелу да га неби народ
приметио.

Ето тако смо ми Срби у Скопљу про-
вели Рождество Христово.

Не заборавите, да је у овој као у
свакој ствари која се овамашњег Српства
тиче највећи непријатељ овдашњи Муавин-
Пандуров; који не врши своју чиновничку
дужност, него врши Бугарско — Грчку
агитацију, — јер су се Грци и Вугари
сложили противу Срба, што најбоље свје-
дочи, да смо ми а великој већини.

Никшић, 5. Јануара 1897. — Муље-
витом брзином одјекну глас са Цетиња, да
ће на 2. овог мјесеца бити радосно оче-
кивана прослава двјестогодишнице срећно
владајуће Династије Петровића Његоша.

У Боки бијаше проведитур конте
Соранцо, старјашкога кова, храбрен рат-
ник и смотрен политичар, одан републици.
Он, чувши за пад републике, сазва ста-
рејашне бокешкијех опћина, да их побуди
противу отимача. Ту се которани заклеше,
да ће бранити републиканске слободштине,
и да ће републици бити вјерни, док не
приме друге зановједи од законите власти;
а у сваком случају, да се неће подложити
туђој власти.

Смјело и свечано обећање нађе од-
зива између планинскијех врхова, што се
огледају у залив Которски, и оснажи се,
када тијех дана баш, стигоме у Котор
далматински војници, отпуштени од сената
и предвођени Морозином. Бијаше свршет
ком маја, посљедњег прољећа републике
разбуди се повјест пропастијех времена у
посљеднијем ратницима млетачкијем, када
Црна Гора пиљаше помоћ Скадру, када
Црнојевић бијаше у савезу са републиком,
и када Црногорци штићу Котор, Будву,
Бар, Оцињ од турскијех нападаја.

И из Котора послане следеће писмо
Владици Петру I:

„Ви сте нови Арон, и позив је ваш
да управљате и да учите паству, коју ви
је Бог повјерио да чувате; ви сте Мојсеј
света глава оне храбре војске, која је под
пређашњом владавином дала доказа изван-
реднијех пријатељства према републици.

Сви главари листом устадоше, те неки на
коњима, неки у кочијама а неки и пјешнице
пожуриме на Цетиње, да саучесници буду
те ријетке славе и да се поклоне своме
Узвишеном Господару, свијетлом потомку
као седмом Владару витешке породице,
који је мудром главом, бистријем оком,
снажном мишицом, очинскијем срцем и пле-
менитом душом прихватио лађу, коју су
Му слави претци оградили, те је из она-
снијех морскијех валова извео, и срећно
је у пристаниште довео на радост саме
Црне Горе, Српства наносе, Славенства
уопште. Таковој слави нема сумње треба
да се поклати сваки прави Славјанин, јер
кад се умом вине у прошлост ове наше
мале али славне земље, па се заустави на
садашњост мора да му срце од радости
игра промишљајући какви су се црни облаци
навијали над овом земљом и која се је
разлика збила на боље, коју срећну разлику
изведоме челичношћу, значајношћу и мудрошћу
Владара, које је изишло да дана дана-
шњег јуначка Кућа Петровића Његоша,
који су своју милу отаџбину од сваког зла
сачували и успели је до те висине знаме-
нитости у Европејском свијету, да је била
јаким штитом против азијатске најезде.

Рекох да се је свак пожурно пут
Цетиња да на биљегу буде, али је много
остало, јер разне их непредвидљиве при-
лике зауставише. Такијех је било много и
у овој вароши. И њих је вукла мисао на
Цетиње и они су напојени били значајношћу
ове земаљске прославе, па и код куће
излише све осјећаје према срећно влада-
јућој Династији. Ту није било разговора
или договора, не нагете ни наредбе. Сама
мисао на преславу младог и старог, бо-
гатог и сиромашног разгрије да и нај-
смијем знаковима одушка даду унутрашњи-
јем пламћењем осјећајима.

Већ из јутра рано све су се куће
и дућани окитили црногорскијем заставама.
Варош са затворенијем дућанима и онако
окићена изгледала да снеткује баш велику
свечаност. На глас звона Петрова црква
дубоком се напуни вјерног и побожног на-
рода, да присуствује Светој Литургији а
за овом парастосеу за покој душа блажено-
почившијех Владара витешке Породице
Петровића Његоша, пак благодарењу за
дуг живот и сваки божији благослов с Неба
за нашег Узвишеног Господара, који данас
срећно и благословом управља милијем ама-
нетом Својијех јуначкијех ђедова. Послје
богослужења народ се сакупи у општинској
дворани. Ту г. кап. Мато Катурић први
подиже чашу и у краткијем потезима истаче
важност ове прославе и додирну у жице
жеља свијех присутнијех за што скорију
будућност. На говорников „живио!“ сви
бурно одговореше са трократнијем „живио!“
са пјевањем народне химне и са пуцњавом
из револвера. За њим устаде и г. Перо
Костић и у подуљем говору описа тешке
дане, које је срећно владајућа Династија
Петровића Његоша прејурјила, те заврши
на сјајну садашњост, којом се дичити мо-
жемо а коју је остварио данашњи Владалац
из те Династије, наш Узвишени Господар,
жедећи Му још сјајнију будућност. И ова
здравица изазва громовити „живио!“ Затим
се у име грађана посла на Његово Висо-
чанство овај телеграм:

„Грађанство Оногшта, при данашњој
свечаности двјестогодишнице Ваше славне
Династије, приноси свемогућему, чија моћна

Архијепископје грађанине, ако је аристократ-
ска република била срећна да вас има као
савезника, каквијем повјерењем сада дола-
зи к вама демократска република?... Обно-
вљена старинскијем правима, састављена
од слободнијех људи као што су ваши
синови, она се обрће к вама, и доставља
преко нашег саграђанина Јововића проглас
и намјере наше владе. Она тражи ваше
пријатељство, вашу љубав, обећајући вам
своје пријатељство и дубоко поштовање.“
(П. Пизани.)

Тако се зби, да посљедњи, који су
имали још вјере у слободштине млетачке
републике, управише своје погледе на
Црну Гору.

* * *

У јуну и у јулу исте године спустише се
Црногорци у приморје и заузеле Мајине,
Поборе, Брајине и Будву, дочекани и поздра-
вљени одушевљено.

Тада је морао генерал Рукавина, да
се поврати натраг у Задар, и ту да чека
потврдење. Кад их је добио, стигао је
у Котор на броду „Аустрија“ 23 августа,
и заузео га у име Цара Фердинанда II.,
помоћу густе шуме бајонета.

Насиље следећа насиљу, и опирати
му се није било користи, него је мудрије
било приправљати се, тражећи наслона на
јаче словенске народе.

рука уз два вијека, уз дајтеже околности,
јасно показа покровитељство Своје — нај-
топлије своје молитве, да и у будуће буде
излијевати Своје благослове на славно
потомке славнијех Предака, неустрашимих
бораца за опште српску идеју. Свемо-
гући ће успити молитве српске и пре-
дати потомцима Славне Ваше Куће извр-
шење ослобођења.

Живијела славна Династија Петровића
Његоша!

За грађанство. Кап. Мато Катурић, кап.
Ђуро Келовић и Гавро Јаковић општин-
ски члан.

Око подна свак се је разишао али
већ у 2. сата послје подне на милозвучно
пјевање чиле момчадије позоришне наше
дружине, у кафани Вујичиној сакупило се
мноштво народа. Ту се је пјевало, играло
оро, водила разна кола и пуцало из револ-
вера. Народ је наврвио на је кафана већ
тијесна била, те на један глас сви се
на сред пјаче измакоше да под ведријем
небом боље изврше то ванредно весе-
ље. Једнако се је наставило, с разли-
ком што је овђе вриједна наша општи-
на гостила свакога вином и ракијом.
Пред саму вечер утиша се весеље како
ће још бурније наставити иза вочере. Ва-
рошани одушевљени не малишну, преглупи
да започето весеље до задње капи неспију.
Свак жури да прије вечере, како ће прије
стићи на обиљежје, у Вујичину кафану. У
први мрак ето свакога на пјачи, ће се је
велики огњ заждио, чији се пламени уз
вис пут неба пењу, као вруће молитве и
жеље које су се оног дана по свој Црној
Гори подизале за свог омиљеног Господара
и Његов свијетли Дом. Затим уз пу-
цњаву револвера, уз пјевање веселе момча-
дије и уз корацање стараца наста нападај
на Вујичину кафану, која се јуришем заузео.
Ту се је провело до поноћи уз првашње
одушевљење и уз пригодне здравице пуне
жара, поданичке вјерности и родољубивијех
жеља. Око 9 сати ово се је весеље само
за мало прекинуло, јер сви изађоме опет
на пјачу да уживају умјетне огњеве, које је
наша општина извела, да боље зачини ово
веселе. То бијаше величанствен приказ!

Те исте вечери било је опште расвје-
тљење вароши. Како рекох у поноћи пре-
киде се ово весеље. Старији отидоме кући
а млађи свој вароши дадоше лаку ноћ
пјевањем и пуцњавом из револвера.

Овако је наша варош прославила
овај дан и без програма и без приправе
него просто срдачно. За ово треба да
захвалимо г. кап. Мату Катурићу и општи-
скијем члановима г. г. Гавру Јаковићу и
Васу Насићу, који су својиме присуством
и предљачењем на ону висину уздигли.
Хвала буди и вриједној момчадији наше
позоришне дружине, која је својиме младе-
начкијем жаром одушевљавала и друге и
у цијелом весељу главну улогу играла.

С В В.

Оцињ, 4 јануара 1897. — Нијели сам о
био назначен дан прославе 200 годишнице
сретновладајућег дома Петровић-Његош,
свак је тај дан као ријетки празник свечано
очекивао. Од имућих, није се очекивало
као ни од сами власти, којима је дужност
дозвољавала, него су сви прихитали и
отипли свечаности, ће се тај акт свршавао.

Аустрија, да прелаз буде лакши оста-
ви у привидности недирнуто уредбе гра-
дова; што јој није помогло, јер исто иза-
зва јаке отпоре, као што је био отпор
Полица.

Момчад далматинска, мрзећи војничку
службу аустријску, у великом броју бје-
жали су у планинске предјеле у Босни;
што више, многи су прелазили у мухаме-
данску вјеру пређе него ли да служе у ау-
стријској војсци.

Уз то Црна Гора је била постала
Швајцарском онога доба. Ту су многи про-
повједници млетачке демократије наодили
слободу мисли и изобиље охрабрења. Из-
међу њих, један свештеник из Дубровника,
абате Долџа, успје да заузме угледно мје-
сто код цетињске владе, тако да је руски
консул Фонтон захтјевао, да га Владика
удаљи.

Нови догађаји престојаху. Побједа
Наполеонова код Аустерлица порази Ау-
стрију. Млетке просвојаше Французи и
Далмацију.

Тада оживише старе наде од Дубров-
ника до Бара. Придођоме Руси и Инглези,
непријатељи Наполеонових, који поджогоше
ватру.

Црногорски Владика, смотрено и
мудро, приправљаше себи обећање помоћи,
и потврдише наде у обећана пријатељства.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ПОСЉЕДНА ГЛАВА ДАЛМАТИНСКИ- ЈЕХ РАТОВА.

Из Rivista Militare Italiana

од Е. Барбарика.

Када паде Млетачка република, глас
тужно одјекну на далматинској обали. И
тада поче туда рат, који траја 15 година.

Јула 1797 дође у Задар аустријски
генерал Рукавина са четири изаде вој-
ника. Далматинци прије него ступише у
службу аустријску, поздравивше свечано
барјак Св. Марка, спуштајући га са задар-
ске тврђаве, на га понесоме у катедралну
цркву, гдје га млетачки пуковници Алде-
мано и Витури, са Стратиком, који га
пољуби, са сузама на очима, сакраише
на главном олтару.

Тако сврши млетачка владавина у
Далмацији, у великој кризи, страху и не-
повјерењу, што ће бити унапријед, забо-
рављајући грехове и сукобе, а спомињу-
ћи само славе велике републике.

Али у Боки сивовну изненада оружје
ратничко, и нови историјски догађаји пре-
стојаху.

Застали пак, прославили смо тај знаменити и у мјесту, сгрупписани и сдружени без разлике елемената. У очи самог дана, кад ће и да буде сретна прослава, чујаме се на све стране родољубиво појање пјесама које опомињаху на сјутрашњи дан, као што предходно и црквена звона огласише. На сами дан 2. Јануара, предлазила је дужност молитве у цркву, која је била пуна народа од оба пола. Св. службу, помен блаженопочившим господарима и „молебствије“ за сретновладајућег Господара и цео Височанствени Дом извршио је Високопреосвештени Митрополит Хади Сава Косановић са мјесним свештенством, који негледајући на то, да је мало био и прислаб, опет ју одушевљено и торжастено одслужио Божију службу, што јако и упливисаше на молиоце, који са свесрдном молитвом те стојаху. Иза св. службе народ је пред цркву причекао Његово Високопреосвештенство, ће је пригодно бесједу држао историчког садржаја г. учитељ А. Јовановић довршивши је, пропраћену громким усклицима: живио Господар! Високопреосвешћени изводио је тад свијех позвати у свом стану и почастити пићем, први је узео чашу и наздравио за здравље Његовог Височанства Њазза и Господара Николе I, говором слатким, језгровитим и врло патриотичним, коју је народ прихватио уз пучаву договора са особитим одушевљењем и клицањем живио Господар! Ту је и више здравица одговарало, као и одговарајућа од г. учитеља Јовановића — пропраћене све дотичним усклицима. До дуге ноћи, уз црногорско оро и зетско коло ту, на и код општина, поморске луке и појединих отијени домова као и код мухамеданаца, народ је ишао свуда чашићен, пјевајући и и веселећи се — подижићи сходне здравице. Улице наше вароши, мање више као никад било су пуно веселог народа, као што сваки и у последњој црногорској колиби љубав Богу и своме Владлајућем Дому, коме желимо, да тај свети и „избрани дом“ прославља и хиљаде у уједињеном српству под крунама и вијонцима славе — праведно засноване мучеником подгоричког коца и конопаца Митрополита Данила. Блаженаја и вјечнаја памјат у Богу почившим династичним Господарима; а здравље и слава сретновладајућем Господару Њаззу Николи I и свему Височанственом Дому!!

П. Ј. Вујановић.

Стабна (Пива) 2. Јануара 1897. — Наш парохијални свештеник, часни отац Теодор Љешић, дошао је овдје 1. Јануара о. г. и у брачком договору са храбрим командиром г. Ваком Радојичићем расписао је по свој својој парохији и објаснио им да 2. ов. мј. наша љубљена Династија Петровић-Његош слави своју двјестогодишњицу, свога владајућа и рада на бојном и просвјетном пољу и на пољу српске мисли и том их приликом позвао да скупа подигну скромне молитве Богу творцу.

Тај велики значај лако је сватио наш народ. Та то су ти потомци Ерцега Шћепана, Баја Пивљанина, Мутана (Гуфегина из Стабана) Лазара, Чарашине Васа и стотину других, вјерније српској идеји, пивских витезова и од саме своје савјести не би смјели дружије учинити јер: „Иза плача веселије појеш: Иза туге бистрија је душа.“ На ко убриса те нетовјекове

Бокељи, у почетку г. 1806 стадоше утврђивати тјеснац св. Борђа (Вериге), набавише хране и цбране, одлучни да одбију Французе оружјем.

Генерал Молитор био је присио из Млетача у Задар. Ту се приправљао да заузме Боку, и да отпочне војевање против Црне Горе; али ружан пут заустављаше проко начина напредовање војске са тежким тоновима.

То закасњење помога Црногорцима, који се баш тијех дана здружише са русијом амбасадом Синавином, који се надахаше са својим бродовљем у Крфу.

Владика Петар објави то Бокељима и сазва велику скупштину у Рису. „Како вас тако и моје потиче љубав према слободи, коју да сачувамо готови смо да се боримо не само против Француза него и против Аустријанаца, ако бише дошли прије француске војске.“ (П. Пизани). То је Владика објавио Бокељима. Тек се развила ова скупштина, бродовље руско присије на Русе према Новоме.

Тада Црногорци сађоше у приморје у двије колоне; једна прихвати источну обалу а друга западну, на се састадоше у Нови.

сузе Пивљанима? Ко им стресе с јуначких мишица ронске тешке и претешке лапце? Ко им извади из тежких азијатских букагија хитре ноге? Зло с њима дијели брацки, на ранне дјелове, ало и добро? Онај који ево данас у име Бога слави двјестогодишњицу од ступања свога на мученички престо црногорски. То им учини онај, који својом светомученичком крви залио сваки српски цвијетак, и задужио свакога србина и подигао „олтар прави на камен крвави,“ славни дом Петровића Његоша.

2. Јануара скупно се народ из све парохије и из друге оближње села као Зукве, Јасена, Ора, Забрђа и Плујина. Народа се је било скупно толико да је једва могло стати у цркву и у порту. И ако звона нема на „Благословено царство“ вас мушки пол скупно је кане и скромно подизао вруће молитве за здравље Његовог Височанства и Света Владлајућег Дома а за упокој душа блаженопочивајућих владаоца из Династије Петровића. По служби, благодарству и нарадосеу, часни отац Теодор захвалио је овим добрими христијанима што су у тако великом броју присуствовали и препоричио им да у што вишем броју буду походили дом Господњи и у будуће. Иза овога почастно је г. ком. Радојичић ракијом отијенија лица ће је уз најбоље одушевљење пали прелијепих здравица. Иста су господа била код њега и на обједу.

Вријеме је благо и топло са по кад-кад по мало благих кишице. Снјег покрива суморне планине и кити гране јеловине и буковине а по жунама расте јагорчина, кукуријек и беара дреновина. Жито је још на некој цијени (1 кило по 8 нов.). Трговина мјешовита и артикли продају се нејвероватно скупо (на пр. за новац шпирит (кило) литар по 80—90 нов. а петролеум на литар и по 80 нов.).

Књижевност, умјетност и просвјета.

Никишић, 29. Децембра 1896. — Вриједна наша позоришна дружина никако да се умори, него све то већу снагу прибира и бујијем животом напредује. Та младе нација су ту срца, у којима крвца ври за све што је лијепо и корисно. Још нам је свијежа у памети она весела вечер, коју проведосмо у очи Никољ-дана, кад ето, да нам Божијни празници буду веселија, та дружина даде нам двије преставе, једну за другом, на Божић-дан и на Шћепан-дан, и то обије на корист пострадалијех од поплаве у нашој земљи.

На Божић-дан наживасмо се српске повијести јуначкијех разговора и договора српска прегалаштва и српскијех побједа у престави „Дејан“, коју је написао Н. Недељковић; а на Шћепан-дан ушљед општег захтјевања поново се грохотом се насмијасмо пали и досјетки Силгијетијевог „Циганина“ и палићом снору и неспоразумљењу Трифковићева комада „Честита м.“

У „Дејану“ без замјерке сви су своје улоге врло лијепо изиграли и оне честе, трудне, гласовите призоје вјештачки изводили без натеге, без претчања, и без забуне. „Дејан“ је игра и за „робане глумце врло тешка, а још тежа „ако мора да баде за дилетанте, па се је дивити

С руског бродовља искрцаше се четири батаљона цјепака, са четири топа, под заповједи генерала Пушкина, и заузеше Нови. 1)

Са интересима Бокеља и Црногораца слажаху се они Русије и Инглеске, које ратоваху против Француза. Бродовље руско бомбардирало је, 30 марта, Виса затијем заузео Хвар и Корчулу.

Савезничко бродовље крстарише по јадранском мору, када Дубровник изненада отвори врата генералу Лауристану.

Сенат дубровачки колебао се између Руса и Француза; без војске и бродовља, да се може јуначки опријети, одлучи да се преда. Узалуд је Иван Кабога напомињао својим суграђанима примјере прошле славе и старог јунаштва. „Ова отаџбина, говорио им је, у опасности да изгуби слободу, утврђену нашијем претцима, што смо уздржали, неће бити више отаџбина независнијех грађана. Имамо бродова довољно. Иселимо се дакле са нашијем породицама, са благом републике и с нашијем законима првије мјесто да се предамо насиљу.... Наћемо који остра у Архипелагу, гдје ћемо подићи нови Дубровник, да ту сачувамо наше законе, обичаје и установе наше.“ Ово је био посљедњи поздрав републици.

1 Посљедњи војнички заповједник млетачки био је Зуане Барбарић, предак плеца ових јерушеница.

како су је дивно преставаљали и неко претешке моменте при оној тјесноћи бине, при оној оскудици позоришних средстава природно извели. С тога нека је свијема без изузетка хвала од цијеле публике, која је обје чечери многобројна била, што је најбољи доказ био да су заслужени одзив гласи, а то је за дилетанте једина награда за њихов безкористан труд.

Мимони не могу а да наособ не истакнем неке, који су се особито одликовали и већу позорност од стране публике привлачили. О глумачкој вјештини младог Милана Контића већ сам у задњем мом извјештају говорио; данас имам још додати да нам је улогом војводе Дејана показао да је кадар и озбиљне улоге изиграти тако вјешто и умјетнички као и паливе, дивно водити јуначке па и љубавне разговоре као и шале и досјетке и да његовом лицу доликују једнако збиља и туга као смијех и пала. Симо Шобајић врло је лијепо изиграо улогу сепара Доброслава и вјешто изводио оне нагле промјене са жалости у радост и обратно, и истицао поданичку оданост и очинску љубав. Вранко Шобајић у улози Вукадина самог је себе надкрилио, те изразом говора и лица откријао је вјешто окрутно срце оног поглавице разбојника, те претешку улогу смугљивца лијепо изиграо паливиши црно своје дјело смрћу на вјеталима. Илија Шобајић врло је достојанствено преставаљао Краља Милутина, те кретањем, изразом говора, тишином гласа и мицањем рука најбоље истицао краљевску власт и моћ. Чувствитељну и жалостиву улогу красне и мучене Војане прелијепо је изиграла Јока Крунић, и премда још у цупољку ипак разгранала бијаше оне вечери мирисно лишће, јер је пријатно падало на публику гледајући је како на невиначком лицу провија љежаост и љубав према оцу и љубавнику а како младаначко срце зна осјећати тугу и јарост за учињену јој неправду. Напоменути ми је још и Персеу Катински, која је улогу Ружице пћери циганина Живка мајеторски изиграла. Њезина мимика, тон говора, и пријатан глас у пјевању на своме су мјесту били. Но ако је све ишло као по сахату, ако је све уредно, захвалити се има Саву Петковићу, који, као редитељ ове друштвене, показао је да повјерен му рад зна вјешто и похвално вршити.

Ове су забаве скупиле око 90 флор. чистијех на означесу сврху. Кад се узме у обзир тјесноћа провинцијског нашег позоришта ова је свота велика и већој се доиста није могло надати.

Кад споменусмо тјесноћу нашег позоришта нека ми је дозвољено, без намјере да икога вриједим, да истакнем нека своја посматрања у том погледу.

Мјесто ће се данас ове забаве дају врло је тјесно и незгодно са много разлога, које је излишно сада спомињати. Толе би се дало лако доскочити кад би било међу нама сложеног разговора и договора. Ова позоришна дружина ради и мучи се једино из родољубља, а користи које је од тога имала доприносила је читаоничком фонду, или као у оне задње дане у хумалитарне сврхе. По томе а и по члановскијем прилозима наша Читалоница има једно 700 ф. у готовом новцу. Овај новац истина није у опасности да излиња, али у природи виђамо често нешто што ни предвиђали нијесмо. Могао био овај новац пропнути

Генерал Лауристан узеше у Дубровник 17 маја. Владика Петар крену с војском из Новог пут Цавтата, који заузео послје боја са Французима.

Ова прва победа охрабри Црногорце и Бокеље; па им се придружише и Руси; те се обрана претвори и нападај на Дубровник.

Двије хиљаде Француза бранили су лако освојени Дубровник против двије хиљаде Руса и четири хиљаде Црногораца и Бокеља, подупртијех рускијем бродовљем које је било дошло у Груж.

Савезничка војска удари 5 јуна на Брено, које освоји послје два дана. Французи ту изгубише велики број мртвијех са десет топова, а остатци повукоше се на Бергат, одакле се влада путовима, који воде у Нови и у Требане.

У обрану Бергата Лауристон посла помоћ под заповијед генерала Delgogue; остале распореди да бране Груж и Локрум.

Црногорци удараше на Бергат 17 јуна, и приметну се љути бој. Црногорци се стадоше повлачити, заводећи за собом Французе, које заносаше изненадна победа. Али падоше у замку, јер нападнути са сваке стране, буду разбијени. Генерал ту паде мртав. Повлачење је било бјежање без икаквог реда.

без пчије кривце. С тога с тијем повцем и другијем прилозима, који би по нашем мишљењу без сумње притекли, па и с помоћу одакле нас увијек сунце грије, могло би се подићи једно скромно ама угодно здање, у којем би се смјестала читаоница, оградиле позориште и вас простор тако удесно да се добије и пристојна кафана за све вријеме кад не би позориште радило од чега би се имао лијеп годишњи приход. Са 3000 ф. могло би се све то имати, што би по грађанство часно и корисно било. По гласовима, који се амо тамо чују, та би се свота мога без велике муке сабрати кад се ради за тако лијепу ствар и општу корист.

Ако рекох не посјекох; а ако су ова моја посматрања на свом мјесту, помојмо дагубити него својски приступимо да овај збор претворимо у твор. Што прије то боље.

С. В. В.

(Нови календари.) Изписао је Орао, велики идустровани календар, под повијем уредничтвом познатог српског приповједача, проф. П. Марковића, уредника „Вранкова Кола.“ Садржина му је одабрана како забавна тако поучна, а илустрација има највише из Црне Горе. Већ само име новог му Уредника јамчи за валаност ове српске народне књиге. Уз календар „Србобран“, који смо најтоплије већ препоручили, требало би да у свакој српској кући, у којој знаде ко читати, буде и „Орао.“

„Нове књиге.“ Примили смо следеће нове књиге:

De Sorte Fjeldes Sonner. Kaptein H. Angell. Kristiania, A. Ashenoug & co. Forlag, 1896. Ово је друга књига, што је написао г. Ангел, онај млади Норвежац, који је на ликама по снјегу прије које године дошао на Цетиње и пропутавао до Дуге. Садржина је књиге већином историјска, особито о посљедњем рату. Има и илустрација.

Из Херцеговине приповијетке Свет. Ђорђевића. Издање књижаре Срет. Ђорђевића. У Биограду, српско-краљевска штампарија, 1896.

Ово је већ друга збирка приповиједана младога писца. Прву смо приказали и похвалили лакоћу и живост приповиједана. То наодимо и у овој збирци. И тијем већијем правом могли смо очекивати од приповиједача оригиналније предмете и обрађеније. Колико би љепше биле ове приповијетчице, да има у њима више описа и мјеста, и доба, и особа! Али писац много хита, па не пази на каквоћу колико на количину. А ми бисмо му препоручили обратно. Нека му послужи за углед Лазаревић: он није написао него шест приповиједана, али је ипак заузео мјесто међу првијема нашијем приповиједачима.

Српски народе! Тридест је година давно провалило од кад је алогласна црна кукавица на твојом измореном главом закукала — од кад је један од најмилдијих и најпоноситијих твојих синова на вјечну правду Богу отишао! За навјек те је оставио Онај, који је као нико до Њега,

Користећи се тијем нередом Црногорци похиташе да заузму Срђ над градом; други заузеше Груж без метка.

На Срђ изнесоше седам топова, одакле су стрјељали несрећни град; башто на Пилама, у Гружу, у Брени и у Коњавима опустоши оружје и огањ.

Тек 6 јула присије помоћ, коју предвођаше генерал Молитор: двије хиљаде војника, који више пута дефилираше на поглед Руса и Црногораца, да им се чини већи број.

Тада Црногорци дигоше опсаду и повукоше се преко Цавтата у Нови. За Молитором, на челу десет хиљада војника стиже генерал Мармонт.

* * *

Почетком септембра 1806 генерал Мармонт крену су пет хиљада пут Новог Савезници га дочекаше у Суторини, на се повукоше у град, послје љутог боја, у ком падоше 400 Црногораца, 350 Руса.

Мармонт изгорје кућу до Новог, па се поврати у Дубровник, који стаде утврђивати.

Па му дође у помоћ Тилситски мир. Г. 1807 Французи заузеше Боку. Тада је била сила Наполеонова на врхунцу.

Али дође г. 1809, и генерал Мармонт био је позван на Дунав.

Датмација одахну, али Аустријанци заузеше Трогоир и Силет. Црногорци опет се појавише у Боки.

ви послје њега целокупну твоју душу прозорио и до оне те висине и славе подигао, којом се мало који народ може подићи. Он те је себи самоме и образованоме свијету на длану, од срца срцу, показао, те, преставајући ти твоју славу и чемерну прошлост, Он ти је очи отворио и довикнуо ти јасно, да те сјајна будућност чека! И ако си се прије као и послје њега свој осјећао, њему само мораш да захвалиш што цвјетови твоје душе увенули нијесу, што се целокупна јединствена идеја српског народа није у вртлогу образовања раскинула.

Посматрајући слику „доброг старог професора“ Србину у њој не може и не смије да види него идеју, свемоћну, горостасну и горду идеју, која кроз вјекове као бесомучна лети, ланце раскида, копља и сабље крши, коце и вјешала подноси, тамничко се мемли од камена цинично смије, ђеле куле зида, шанце и тврђаве у лагум диже, чуда и подвиге ствара, па онда се у народној души и у сељачкој колиби одсијена као дубав мученице мајке над колијевком чеда свога; — посматрајући слику Вук Караџића Србину у њој не може и не смије да види него диван низ подвига из своје историје, која, и ако је тријем пролетена и крвљу попрскана, ипак је зачуђена и окићена момама као сунце и ђевојкама као што је косовка ђевојка! Пред тим сиједим поштованим ликом прибраних озбиљних обрва, унах изразитих црних очију исправна значајна носа, блага осмјеха, дугих бркова као у Страхинића бана отварају се душевне очи Србине и он иза завјесе, коју је магични старац подигао, види славу, проласт и будућност своју. Не као у сну, него на јави пролазе поносите сјене српских поколења, које Св. Саво благосиља, ниже се постепено кољено Немањина, одјекују код села Ђаволи најрадосније на најжалосније српске трубе, чују се јаци царице Роксанде и плач нејаког Уроша, ријећају се насиља у сави гордог Вуканшина, а самовоља и јунаштво у облику Краљевића Марка, па се божје покарање спунта и доводи нас до „проклетих“ кнежеве пачере и до кобног косовског дана..... Намеће се само једно питање при овој успоми: који Србину не би жељено да је тог дана погинуо?..... Вију се свилене крстате баријаци, ударају бубњи и свирале, грезне крива до кољена и оба цара немој судбини подлежу, али се код Срба издајник појављује..... Уз то је Ситница мутна и кривана, она носи коње и јунаке и врапи гаврани са Косова у Крушевцу лете, да полазе Царицу Милицу.... — И овим би могли завршити, јер је ово доста и много; али нас његова душа даље води и приказује нам све по реду наше јунаке, наше мученике, наше подвиге, наше врлине и све што нашим животом дише. Док Гете преводи „Асан-аганицу“ и одушевљено довикује: „Та шта ће Србима „Ромео и Јулија“, кад имају „Омера и Мјериму“?!“ Он свесрљно најприје ради и прикупља многобројно путо народно благо у приповијеткама, заговјетима, реченицама и обичајима, а као бисерну круну на то суво злато поставља свој „Рјечник“ као печат моћи српског језика!

Али закон природе и коса смрти прекидају и у њему свети божанствени дар, који човјек никад у току живота исканити не може, и „стари добри професор“ 26

Мармонт онет доби наредбу, да освоји Далмацију, и настави се ратовање од Сеньске Ријеке до Бара, од 1810 до 1812.

Г. 1813 Владика Петар заузе Будву, пошто посада, коју састављаше један баталјон Уголинаца освоји врата Црногорцима.

Отоло Владика издаде следећи проглас: „Славни народо, Бокељи, Дубровчани и Далматинци!... Ево је дошао час, да се устане против завојевача Јевропе. Он је избрисао вапа права, оскврњено породице, упропастио трговину. Далматинци, ово је дошао час освете!“

Исти дан, 23 септембра, Црногорци преко Грбља заузеле Тројницу, па опсеђајуше Котор, који бранише генерал Gauthier.

Инглешки брод „Баканте“ дође у Нови 13 октобра, са још једним мањим бродом, и следећи дан Инглеси и Црногорци освојише Нови.

А 28 и 29 октобра, граничари, што су били у Котору, изађоше из града, носећи Црногорцима три француске заставе у трофеј. За њима и Италијанци слиједише.

Али се Котор тек првих јануара предаде, и 12-ог Инглески капетан Хост свечано предаде градске кључеве Владци Петру, и вљет над Ђоком. Али та власт мало потраја.

Аустријски генерал Милутиновић заузе Нови 27 маја, а 2 јула дође под Котор, са чешкијом топницом. А Владика рањеном душом врати се на Цетиње.

Почетком 1815 цијела Далмација, изнурена 15-годишњим ратом, бијаше под влашћу Аустрије.

јануара 1864 године испушта своју велику и мученичку душу у крљу породице и ученика својих, у туђем и далеком свијету у суморној и досадној бечкој магди!... Његова душа не тражи далеке баснословне рајске предјеле, јер је захватила оне српске духове — а то је достајна пошта, коју смо му ми могли учинити и он пожали, али његови смртни остаци леже још у „туђем завијају“ ће „се мучно деша“ јер „је туђина и мртвацу тешка“ и то нас Српски народ, боли и румен нам стида у образе удара, кад се тога сјетимо!.. Пошто је бечка општина, срећом или несрећом намом, одлучила да још ове године прекопа старо Ст. Марке-ово гробиште, где и наш старина почива и све кости у ону гробницу да затами, Српска Омладина у Бечу, окупљена око „Зоре“ и задахнута високом идејом поштовања својих мртвих, одлучила је једногласно на својој 11 главној скупштини да ове године сјајније него и када одржи светосавску бесједу, на коју ће бити позван сав српски народ и да њих приход неће намијени преносу и спроводу Вукових смртних остатака из Беча у Биоград, који што скорије и што величанственије бити мора.

Ево ти, Српски народо, дакле Омладине, зенице и узданице твоје, која ти срце и руку пружа и позивље те на благородно дјело. Њезина је намера смјела, и ако хитна, и о главу потребита; не мисли да је млада срца без твоје помоћи извести могу; тронак је бесједе и преноса и огроман и страхан а средства су Омладине онака иста као што су била и Онога, у чије те име сада заклањемо!

Српски народо, твоји те синови заклињу, да отргнеш од уста својих и да на овај онћ олтар славе и поноса свога допринесеш најиздајнију жртву; а ви, српски богаташи, и ако вас је мало, одазовите се бар једном овом од срца поклику и угледајте се на честитог — покојника Митрополита Николајевића, чију успомену о св. Сави славимо ове године, и одазовити се не нама, већ сјени Вук Караџића, који Вас је толико задужио. Немојте да вам синови ваши заједно са пјесником довикну:

„Великани, проклето вам душе!...“

И с овим те, Српски народо, поздрављамо.

У Бечу, 10 (22) децембра 1896.

Српско академско друштво „Зора“

Тајник: Предеједник:
Урош Круљ с. р. Сабо Јелић с. р.
студ. техн.

Прилози се се шаљу на адресу:

Zora. Wien Universitat

(Њежиљевни оглас.) Изашла је из штампе:

Г Р Л И Ц А

КАЛЕНДАР ЦРНОГОРСКИ
СА ШЕМАТИЗМОМ

За просту годину

1897

Која има 365 дана

Идије

Државна Штампарија

Година дванаест

Ц е т и њ е,

Државна Штампарија

1896

Цијена 30 новч.

Може се добити у књижари

Државне Штампарије на Цетињу и у

у свих новач.

(Позив на претплату.) Цијенење вас као пријатеља науке, узимам слободу, да Вас замолим, да се заузмете око скупљања претплата за „Збирку галицизма или тешкоће у француском језику“ који су општањани.

Од колике вриједности може бити ова књига, мислим да је изишито да о томе говорим, јер то је сваком, који је учио француски језик, познато, не сматрам за дужност да напоменем да су галицизми и идиотизми удешени на облик ријечника, те се могу лако наћи кад који устреба а не мора све учити на памет.

Ова књига и поред користи коју даје онима, који изучавају француски језик, даје и другу, што се у њој налази велики број мудрих изрека и пословица, које се у литератури и говору употребљавају и које су сваком обрдованом човјеку нужне.

Књига износи 18 штампаних табака, а за претплатнике цијена јој је само 3 динара и ако су трошкови око издања исте били веома велики; јер писцу при издавању исте није била циљ материјална

добит, већ да буде науци полезен, а у колико је ту своју намеру постигао читаоци ће оцијенити.

Претплату ваља слати на моју адресу. По добитку претплате књига ће се одмах послати скупљачима претплате.

Књига се може добити и у новој књижари на Теразијама и код Бреслауера у Биограду.

Моле се и уредништва листова да оштампају овај оглас.

Скупљачи претплате, поред благооарности, имају на 10 скупљених претплатних ка 1 за труд.

У Ваљеву, 20 новембра 1896 год.

Капетан П. к.л.
Бурђе Трифуновић.

(Груштво цетињске читаонице) које стоји под високом заштитом Њ. Св. Књаз Мирка, великог Војводе Грахова и Зете приређује у неђељу вече 12-ог Јануара 1897 ме г. у својим просторијама у „Зетском Дому“ у славу дијестогодишњице славне Династије Петровић. Његоша Забаву с игранком. Распоред: 1. дио: Бесједа: 1. Црногорска химна, свира вој. музика, 2. Пригодна бесједа, говори члан Др. М. Томановић, 3. Насљедник Данило марш од Вимера, свира вој. музика, 4. Црногорском војнику, пјесма Р. Црногорца, композиција Р. Толингера, пјева соли г. Ја Јелена Мартиновића, прати је на гласовиру г. Ф. Вимер. 5. Нове српске композиције (бр 3) изводи на виолончелу г. проф. Р. Толингер, 6. „Мирко“, одломак из Граховлаза, чита проф. П. Поповић. II. дио: Игранка: 1. Црногорско оро, 2. Полка „Вијенац“ од Шебена, 3. Вале „Patiuegro“ од Waldtenfel-a, 4. Полка „Виола“ од Њ. С. Књ. Мирка, 5. Четворка „Американка“ од * * 6. Зетско коло * * 7. Полка „Новосвјетско цвиј“ од Цирера, 8. Шотиш * 9. Вале „Дунавски валови“ од Иванчевића, 10. Пол. „Маргерита“ (даме бирају) од Њ. С. Књ. Мирка, 11. Мазурка „Марија“ од Амброса, 12. Српско коло * * 13. Четворка „Славјанка“ од Вимера, 14. Шотиш * * *

П Р И З Р Е Н.

Тамо, гдје Бистрица између два крма Шара истиче, и даље при спуштању њеном у равнину, лежи град Призрен.

Ништа није ђошше него посматрати пут протицања ове ријеке. У почетку је скроман поточић, доцније постаје дивљи поток, па пошљетку дивља ријека. Испрва она, окружена многим зеленим шумарцима, тече тихо, пошље се баца у тјеснац, гдје прави вртлоге и узбуљане таласиће, па се најзад утишава између стјеновитих зидова. Овдје она изгледа, као да се одмара од тешког умора. На пошљетку пролази кроз стјеновити отвор поред призренске тврђаве и шири се код главне вароши (града) Старе Србије, која се укаже, чим се избије из отвора. У цијелом свом путовању она представља дивну и романтичну слику, која распаљује у човјеку фантазију и подиже га у вишу свјеру. Ну, без правог пјесника, обичан човјек не може и не умје је описати њену чаробност; али она човјеку, који иде има пјесничкога дара, даје богат материјал да може пјевати. — Даље од вароши она се распростира и завршује на утоку у Дрим. У свом протицању даље од Призрена она прелази кроз лијепо и родно равницу, која је окићена многим дрвећем, те представља лијепо слику за посматрање, која свакога задивљава својом љепотом и хармонијом. Из ове равнице уздиже се Шар, који је прилично далеко од вароши, и чији је врх највећи на Балканском полуострву. Он се уздиже постепено, те својим малим уздицањем даје добру земљу за обрађивање, а особито за гајење винограда. Он је од почетка свога уздицања обрастао ниским дрвећем, и засађен виновом лозом, а гдје-гдје издижу се стари кестенови, који својом високом надмашују све дрвеће и као да напомињу о људима оно старо вријеме, када се блистала туда слобода српског народа. И они као да туже за њом и плачу од тешког јарма на већ изгледају као да су од великог плача изнемогли, због чега су и оборили своје гране земљи, као да вичу за брзу помоћ... Сав он је дивна и добра земља за пашу. —

Ако се пође теросом, гдје се варош уздиже к земљице, обрастаје зеленом олђеом, док не се на брдо, које се зове Свиљен, који има лијепо поглед на равницу, коју се пружа од њега и шири даље ка Косову, Пећи и др. мјестима. Од њега се одвајају сјеверо — алабански брјегови. Слика врло лијепа!

Име вароши је српско и значи „Преглед.“ Призрен бијаше од прије једно важно мјесто, испрва у старо-српско доба импозантна резиденција (престоница,) пошље цвјетајућ турска губернија, — њен развитак тако дуг доцније посегнуо огни дане. Главни узрок томе онадашњо бијаше, што разбојници пљачкаше стадо околних села, те и Призрен у свом добру онадашње заједно са поменутим селима. Због тога се премјести валдак из Призрена у богатији град Приштину, а доцније у Скопље. Сада је, пак, Призрен тако мјесто, „да сиромаси живе, а богати умиру....“

На јужној страни града лежи гробница са спомеником мухамеданског свеца Карабана ефендије. Даље од ње на југу је Куличесма, која се налази на врло лијеном и хладовитом мјесту. Поред ње се пружа ливада са околним њивама. Близу ње један ливадик засађен је дрвећем, које баца сјенку и на чесму. Овдје долазе господи и турски и српски, да се наужи-вају чистог ваздуха у лијеном хладу тога дрвећа, које украшава саму чесму. Ово мјесто посвећено је једном мухамеданцу, који се завијетовао да иде у Мекку. И он врло лако могао је њи; али му се у сну јави пророк и рече: да остане у својој земљи и да новац, који би потрошио на путовање, потроши на прављење спомена. Он послуша свога пророка и направи ову чесму за спомен, због чега он, и ако је одавно умро, живи и данас међу својим суграђанима.

На западној страни вароши подиже се пространа касарна, од које болница на врло практичан вид лежи у вароши. —

На сјеверној страни отварају се стјеновити врата (капија) Бистрице са романтичним изгледом. Ту је једна православна капела, изрезана у стјени, посвећена св. Николи; даље више ње је распаднута камењ, названо „Карапоток.“ О Бурђену дану излазе ту православни, старо и младо, да изврше стари обичај. — По сахата одатле на једном брјегу леже развалине старе Каљаје. У самој води испод Старе Каљаје лежи црква св. Арханђела, гдје је прије неколико година нађено грло благо

Како народно предање тврди, замак је славног Стевана Душана био на мјесту данашње Барјак — Цамије. Своју резиденцију имао је он у Скопљу; љето је пак проводио у сада разваљеном градићу Старој Каљаји код Призрена. Садашња призренска тврђава такође је била његов љетниковац.

Вриједно је споменути и тврђаву на брежуљку, ком Бистрица подножи пљуска. У почетку овога вијека биле су од ње у пола опале зидине; али ју је Махмут паша дао озидавати. У овој се тврђави налази српско звоно, које су Турци откли од Срба за вријеме устанка под Краљем. Истима сада служи за сат. Ово што пада у очи, то је, што су јој оградиле, на ову страну к вароши, неколика чврста, што су напореда озидава. Одавде је диван поглед на „Барјак дамију“, у којој се Турци скупљају и моле свом великом пророку, да им помогне у раду. Цуја-цамија била је најприје српска црква св. Ане, доцније мухамеданска богомоља, а за вријеме аустријске окупације Призрена била је аустријска катедрална црква.

Треба да је ту сарањен и Николоминије.

Главни су становници вароши: Албанези словенске народности, и око хиљаду македонских цинцара, Влаха, Цигана и мало Османлија. Ну, великој су множини мухамеданци; католика пак има око 2000, али их има у угледном броју у околини. Словени су у вароши већином православни, а у околини у великој количини мухамеданци. Цинцари су православни и имају једну врло лијепо и стару цркву на брежуљку на врху вароши на источној страни према тврђави. Од ове цркве па до Свиљена није Бог зна каква даљина; у томе растојању махом се налазе виногради, прошарани по гдјекојем воћком, а особито кестеновима и орасима, а у приличној количини има и трешања! Они виногради роде обилатим родом; али се ипак од њега не добија иврно вино, премда лежи узрок томе у неумјетности грађења.

Близу Карапотока важно је споменути то, што је била фабрика, у којој се израђивао дуван и на страну извозио.

У овом граду има и цигана који су мухамедовци; али ипак празнују и главне хришћанске празнике, и говоре једним језиком. И ако им је религија иста са мухамеданцима, онет нијесу у поштовању код њих, јер их сматрају за презрену расу. На сјеверу од Призрена у Ђиовици у Ораховцу има и православних Цигана, које у осталом ни Срби не изједначају са собом. У Призрену станујући Словени, називају се Србима и без сумње припадају српском стаблу; но изгледа у осталом да је дуго бугарско господство у овим земљама јак траг овом српском и сусједном народу оставило. Старосрпски дија

декат разликује се овдје у толико, што је спречавање именица и глагола тако, као што је у српском дијалекту.

Српска се народност губи сваки даном у великој количини. У двадестој и тридестој години овога вијека прелазила су у ислам читава друштва; прелазење траје и данас без престанка. Томе је узрок зулум арнаутски, па да би га избјегли, они примају мухамеданску вјеру. То је било у доцније вријеме са селом Гором, чији су становници били све сами и чисти православни, а данас сви муслимани с малим изузетком. Ну говоре већином оштр српски, поред тога, што се Турци старају да им наметну свој језик, због чега им и шаљу своје учитеље, да им дјецу уче турском језику. — У околини поједине генерације заборављају свој српски матерњи језик. Таква су села обично албанска. Стари људи говоре један с другим српски, а младићи албански. Ну, ово се још види отуда, што има много села са српским називима, која су сада насељена Албанцима. Изузетак је Јањено, у коме становници још говоре српски. —

Католици, који сад живе у Призрену, нијесу старосједеоци; јер пређашњи католици примили су били сви ислам. Ови, пак сад што живе у њему, доселили су се из околних села, а такође и из Скопља. Католици Старе Србије сви су махом албанске народности, а потомци су у средњем вијеку цвјеталије дубровачке колоније. И ако су малог броја, оштр се тврдоглави и угледно стање задржавају. Цијена човје чијег живота код њих је врло мала. Али оштр код њих има мање допова но код мухамеданаца; но из оштре чине најужаснија дјела. За расправљање те врсте дјела код њих важи још закон Леке Дукађића. У томе „кодексу части“ за сваку погрешку прописана су правила, по којима се они управљају. У оштре узевши, албански су католици храбри. Но Миридити и једна грана Фанди не смју отворено да исповиједају своју вјеру. То бива у Арип-токаличким селима; у другим пак селима држе само поједине куће, или личности појединих кућа исповиједају католичку вјеру. Ово чини те постепено пропадају праве католичке личности. Међу тим поједине фамилије одржавају се са мухамеданским породицама узајамним узимањем. И због овога често пута се албански католици спасу гоњени, или им се пак олакшава. — За Фанде се прича, да они два дана са задовољством пјенке иду, само да освете крв свог рођака. Од католика, који су примили мухамеданску вјеру, Љумани су понајчученији. И заиста су они највећи разбојници под сунцем. Они кад иду у рат, иду у првим ротама, а пошље њих турска регуларна војска. За вријеме руско-турског рата Љумани и Миридити скупљени су били у гомили, као нерогулисани борци; али и да су били рогулисани оштр не би били употребљиви с тога, што се њихова необуздана природа подмијива свима врховним заповјестима. Они не знају за суд, нити пак плаћају данак. Сад пак форме ради постоји један казимиј у главној љумској вароши Пичеју са једном кумпанијом солдата. Љумани при том чине шта хоће, разбојништво из сврга срца. Више пута они и телеграф пререзају, па ипак им влада ништа не чини. Они су гдју стоку у Гори општејени и скоро уништили је сад са свим, тако да сад врло мало има. У Гори села: Брод и Ро-стелица имала су 100.000 хиљади оваца, а сад немају ни четврти дио тога. — У Шар пређе су долазили из равница око Солуна, Среза и др. вароши јужне Мило-доније са својом стоком да прабне љего у љему, а у јесен оштр су се враћали у јуну, својој домовини. Но Љумани су склапали читава друштва и у Шар плаћали по три четри хиљаде оваца. С тога су и они проклаули изјављивање своје стоке.

Такође и трговина је од прије развијена била у Призрену, али доцније, због несикурности и разбојништва, као и промјештаја валилука из Призрена у Скопље она је лишена базиса, и сад је врло слаба. Чинувског трговачког елеменга овдје нема, као ни другим варошима. Вјерујемо је, да то долази од тога, што их угњетавају оштра Турци а и православни их мрзе. Срби и Цинцири, који на другим мјестима за трговину волику будућност, имају не долазе ни они к развоју с тога, што они скоро 1/3 годишном празнују, а добит за 2/3 узалудно потроше. Турци пак неће ни да радо, него само лонегнују. И због свега тога Призрен је данас према средствима најсиромашнија варош. Околина пак и она је у сиромашном стању једно што нема куд извези своје производе, а друго, што Арнаути опљачкају и оно, што има; православни Срби покупују помаћ од своје браће и заштити од језовских сила, али слабо ко чује њихове валије. С тога већ су многи изгубили пјцу на селсење, и прешли у ислам, да бар осигурају живот и имање. А докато ће Језови гр-

плети ова ужасна дјела Арнаута?! — Кад ће већ показати и љима, како треба живјети?! —

Из Призрена, концем године 1896.

Јев. М. Поповић

учен. богословије.

(Руски сликар Богољубов.) Недавно се из Париза јавило на све стране, да је ондје умро напраском смрђу један од најзнаменитијих руских сликара Богољубов, који је провео своје посљедње године живота у Паризу, помажући у тој светској вароши младе и даровите руске сликаре, да се могу у својој вјештини што боље усавршити. Смрђу Богољубовом је претрпјела руска сликарска умјетност велику штету, и много ће времена протећи, док се нађе достојан замијеник покојном сликару Богољубовом, који је важио као најбољи међу руским маринистама. Његове слике, које је радио по налогу цара Николаја I и Александра II обухватају историју руске ратне флоте. Цар Александар III је особито уважавало и високо цијенио Богољубова. Богољубов је осим тих слика, којима је тако вјештачки насликао руску флоту у разним временима, а нарочито за доба цара Петра I, допунио и атласе батијеског и каснијеског мора по наруџби хидрографског департмана поморског министарства. Р. 1871 је насликао неколико слика за руску цркву у Паризу, а осим тога је те исте године поконио академију за умјетност до 225 етида и 800 акварела, израђених врло укусно. Посљедњих година свога живота је живио искључиво у Паризу, гдје је основао друштво за помагање даровитих али сиромашних руских сликара, који се помоћу тога друштва усавршавају путовањем и студирањем у сликарству. Осим тога друштва је основао покојник у Саратову музеум, коме је поконио и велики дио својих слика. Од својих његових елиних ученика је најдаровитији Гринченко, кога је покојник тога ради неопишано цијенио и предказао му једно од првих мјеста међу руским сликарима.

„Трговински Гласник“ најраспрострањенији и најомиленији српски лист? Орган Београдског Трговачког Омладинског Уредника М. А. Ђурића.

Изази у Београду, на највећем форуму габика, сваког другог дана. Стаје на годину: За Србију 24 дин.; за пола год. 12 и за 1/4 год. 6 дин.; за иностранство: за годину 30 дин., за пола год. 15 и за 1/4 год. 7.50 дин. Огласи, страни и домаћи, којих увијек има у великом броју и које публика много чита и на њих рачуна као на веома поуздане — примоме се по најумјеренијој цијени.

Од нове, 1897. год., ступа овај лист у VII. год. свог благонорног рада.

Лист се сам себм пропонује, а да блем све своје читаоце ближе упознали са њим, испишемо овдје његове рубрике, које су живи свједок његове уређености. „Тргов. Гласник“ доноси обично: од 1 до 3 члана; за тим Трговинско поштомачки Преглед, па 1 до 3 мањих члана; егзит трговац (прочитајте дневне телеграфске и друге оригиналне изјештаје); домаћи трговци (Београдска Варош, берзански преглед, за тим разни земљески трговци). По том ове рубрике, од којих свака има по више података: Трговина и прерада, фабрике, фабрика, индустрија и техника, судске вјести, домаће вјести, тргов. омладинско шк. е. синтетичке вјести, из српских крајева, стране вјести, црква, народно здравље, књижевност, умјетност, преглед, бљешке, трговачке фирме, вјештачење, трговачки подјетак: (Монополи и грађе нека предузећа, закупнина, разне набавке, продаје); Астронамске бљешке, спорт, вјести, позоришта, афоризми, цензуре у новчаним заводима и ред примана по министарствима, поштомачки, листи и т. д. Сви ови својни прегледицима уредништво „Тргов. Гласника“ у свако доба стоји на расположењу, да бз и какве наградe даде писателу или уреднику обавијештења о свему оном што се узгела, као да и изјави поруке само најгачије обави.

О великим празницима добијају претплатници у лист велики књижевни додатак: о Новој Години веома лијепи укусан зидни календар.

Адреса је: Уредништво „Тргов. Гласника“, Београд (Belgrad Serbian). Преплату најбоље је слати упућеним или амштом поштом.

На крају, нека гачакој приме к знању, да је „Тргов. Гласник“ слободан улазак у све земље, српске и стране, и да је гдје ирчаче врло много распрострањен.

(Изз учитељски лист.) Дивнашња жбљ српског учитељства хоће еи да се негује.

У старину се златна брјац наших учитељских другова потрћемо од нове године:

„ШКОЛСКИ ОДЈЕК“

лист, који ће заступати интересе школске и учитељске, расправљати педагошка и методичко-дидактичка питања, претресати васпитну страну у школи, породици и друштву.

Увјерени смо, да не треба доказивати, колико је потребан овакав лист. С пуним увјерењем надамо се, да ће га учитељство у првом реду радосно поздравити и помоћи га топлим одзивом, јер одзив у претплати треба да буде вјеран тумач свију оних жеља, које су са разних страна избијале, не само у ужим круговима учитељским, него и на учитељским зборовима и скупштинама.

Тако исто с пуним увјерењем обраћамо се нашем народу, који је од увијек био велики пријатељ својим учитељима. Љубав народна не може ни овом приликом охладјети, и с тога „Школски Одјек“ очекује, да ће га народ претплатом помоћи, тим прије, што ће „Школски Одјек“ захватити цијелокупан живот наш у породици и друштву.

Лист ће излазити сваких 10 дана на читавом табаку и стоје годишње 4 фор., а на четврт године 1 фор.

Уредник је листу Кузман Милосавић, учитељ у Новом Саду.

Претплата се пише: Администрацији „Школског Одјека“ у Нови Сад, најдаље до Београда, јер ће се лист послати само онима, који се претплате.

Нови Сад, децембра 1896.

Претплати „Школског Одјека“:

Мита Ђорђевић
Таназије Ђеотић
Јован Марић

Ђока Милић
Кузман Милосавић
Ђорђе Михајловић

српски народни учитељи.

(Српским композиторима у пажњу.)

Од „Гуела“, друштва за његовање музике у Бел-Кикинди, умолени смо да дошесмо ову биљешку: „У сједици од 20. априла 1894. год. рјешило је друштво „Гуела“, да ће од сад сваке год. 27. априла по ст. држати дјечију бесједу, те ће тиме празновати дан спаљених моћи св. Саве. За ту бесједу расписиваће свако године награду од 25 фор. за најбољу дјечију композицију у I или 2 гласа, удеишону са пратњом виолине или гласовира и то за употребу у малодјечјим забавницама или у нар. школама. Цијеме без пратиће неће се у обзир узети. За бесједу, која ће се одржати 17. априла 1897. год., друштво овим расписује егит. Токер може композитер сам по својој вољи изабрати. Композиције се имају анимом послати на г. Милана Петровића, предједника друштва „Гуела“, а име композиторове нека се назначи у записаној писму. Рок стечају је до св. Саве 1897. год. На светосавској бесједи ће се јавити, колико је и киних пијесама егитло. Све композиције које припнују до тога дана, ликовна друштва „Гуела“ научиће са дјецом из кинијских српских школа, и све ће се пјевати на дјечијој бесједи 27. априла 1897. год. Која ће од тих пијесама добити награду, то ће публика преуздати. Преједници ће једно добити купоне, на којима ће бити бројеви оних композиција, кјје су егитло на расписане етечај, и свако ће по својој жуеу изјекти и дати број оне пијеме, која му се најбоље допади. На кју пијесу иште тач начинном научном гласом, да ће добити награду. На пијемо, која скривају име композиторова, као и на композицијама троба метнути какав апац или написати катву изрок. Само ће се оно пијемо отворити, које скрива име награђеног композитора: остата ће се слагати. Резултат слагачи каз и пиз на грађеног композитора публиковаће се у своје вријеме посље бесједи.“

(Изз музикалија.)

Албум 100 српских народних и црковних пјара за гласовир у 2 руке са насловном етиком у боји 49 егити велико посвргито. Цијена 2 фор. 50 новч. Прудишмо са пјцу у Земли поете расгаице; ко пошље 2 фор. 60 новч. добиће албум ерико у крзипити.

Издавачка књижара
Мита Стојић
у Београду.

НАРОДНА ПРАВДЕ.

(Кад се дззата сјек.) Врло је важна потреба знати: у које годишње вријеме треба дрвета сјекати и кресати за разне домаће потребе, јер је велика разлика како за употребу и трајаност одјећеног дрвета, тако и за подмијивање, да ли се гора сјече у једно или друго доба године, а видно сам, да многи наши пољопривредници то не разумију довољно и не раде онда кад треба, него у невријеме одшта трпе велику штету.

Данас, кад се поред другачијих узрока и поразителних пажљених сечењем призмуме врло сатиру и уприваљују, мислим

да ће ова напомена многим бити од користи.

За обичне наше грађевинске потребе дрво је најбоље, кад се сјече у оно годишње вријеме, кад је без мезгра. Дрва очвршћавају онда, кад им лист пожути и почне опадати у јесен, јер је тада завршило кретање сока и мезгра му је одрвенила, а то је вријеме у нашој отабини од октобра, па најдаље до краја јануара, од кад опет почне дрво да води — креће свој сок, што се најбоље познаје, кад се сјекиром засјече у дрво или нека грана одсјече, — мало раније или доцније према мјесту и времену. Што је мјесто ниже и толије или ушните зима толија, то и ово кретање сока у дрвећу почиње раније, и иде брже, а што је мјесто више, плаишко, или зима ладнија, то и кретање сока почиње доцније и иде спорије. За разну грађу, огрев, ограду дрвену гдје се овај још употребљава и т. д. најбоље је у то вријеме гору сјекати од — октобра до краја децембра или јануара, јер су дрвета, која су у то вријеме одсјечена, најтврђа и најтрајанија за сваку грађу и најбоља за огрев, јер дају најачу ватру, док су дрва, која се одсјеку у друго вријеме напротив много слабија, нарочито у прољеће па и љети, и много су рђавија за сваиго, грађа је слабија, а дрво за гориво даје слабију ватру.

Пољопривредници треба у јесен и зими да насјеку колико им треба за прољеће и љето до то доба идуће године, јер ће тако добити најбоље дрво, те ће мање трошити, уштедиће гору и труд, а у то вријеме имају и најмање посла, а не да то право и најбоље вријеме пропуштају, па да сјеку гору у прољеће и љето, кад им шта затреба, и кад стижу други радови, као што то многи чине, те дангубе у сјечи горе, а други им послови стоје и још уприваће и гору и своју снагу.

(О храњењу коња.) Пословица вели: „Коњи, који добро једу, раде добро.“ Према том храњење је од велике важности. Коњ исказује глас копањем и табачњем погама, обзирањем у правцу одакле се храни нада и изањем. Храну треба коњ да једо живахно, то јест брзо, али ипак да је сажкаће на ситно, да се с пљувачком помијеша и да не узима у уста од једном много. За вријеме дојења не треба да проткида, већ да једо док јасле не очисти, јер у јаслама не треба до остано пшита. Коњи који халањиво једу, нарочито они који овак рђаво жавају, те га гутају несажњаног, исеу за препоруку као год и они, који једу храну споро и с прекидима. Коњи који добро једу, обично су заокружени (убољени) и имају глатку и сјајну длаку, ако само нијесу великим напрезљивима преоптерећени. Свакад је дакле добро и препоручљиво, поематрати коње за вријеме дојења, јер уредна и правилна радња при једоњу и вањоу једога поучава катв атравају.

(Како се учи дијете пшговати пљску призраду у Багји.) У Багји, земљи највеће индустрије, има у уџбонцима школским ову ријеч: „Без ратарства не би сте имали ни хљеба, ни поврћа, па ни меса, ни хљино. Све грно индустрије које вие првим животним потребама снабђивају, добивају сировину за израду ових из руку пљопривредника. Рад пољопривредника је најпоузданији, то је знаат над запатима, индустрија над индустријом. За то морамо пљску призраду сматрати као нашу хранителу, она издужује да је високо цијенимо, и дужност нам је да је добро познамо.“

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ.

Цетине, 10 јануара

(С Двора.) Његово Височанство

Књаз Данило данас је отпутовао у Италију, у походе својој сестри, Њезини Краљевској Височанству Књагини Јелени.

(Богојављење.) На Богојављење,

послије архјерејске службе, којој је присуствовао Његов Височанство Господар са Његовијем Височанством Књазом Данилом и Његовом Свјетлосту Књазом Мирком, изазила је литија до на пјачу код цеме, гдје је био унараћен батаљон нове редовне војске, што се овдје учи. Ту је Високопрвосвештени Митрополит г. Митрофан осветио воду, којој су присуствовали Високе Особе, па је Његов Високопрвосвештеноство поштомачки освешеном водом војску и остали многобројни народ у часоко.

(Бугарско дипломатско агенство.)

Бугарска Књажина упућивања је своје дипломатско агенство из Цетине, и дипломатско агенство г. др. Сима Кот-

стантиновић стигао је прошле недјеље са својом фамилијом у нашу средину. На Богојављење прије литургије Његово Височанство Господар примио је г. Константиновића на свечаној аудијенцији уобичајеним церемонијалом за све дипломатске преставнике при Књажевском Двору. Г. Славо Турковић, адјутант Његовог Височанства, допратио је у Двор у параднијем колима и одпратио преставника братске нам Бугарске. Г. Константиновић, осим акредитивних писам, предао је Његовом Височанству и аутографно писмо Његовог Краљевског Височанства Књаза Фердинанда, у присуству наших великодостојника. Говори измијењени између Његовог Височанства и г. Константиновића били су најтоплији. Пред Двором је упарана чета чинила почаст а војничка музика свирала народну бугарску химну при доласку и одласку бугарског дипломатског агента.

(Бал.) Прошле недјеље давао бал Њ. Е. Февзи наша Турски посланик; бал је свршен дивним котиљоном. Присуствовали су Њ. Височанство Књаз Наследник Њ. С. Књаз Мирко, наши министри с госпођама и цео дипломатски кор.

(Одликовање.) Његово Височанство Господар одликовао је Ноца Шопу, који је у Шкаљарима јесена спасио из развудане воде четворо чељади, медалом „за ревност“.

(Из читаонице.) Чујемо да наша читаоница приређује у недељу забавно вече са играњем у славу двјестогодишњице Династије Петровић Његовић.

(Измјена у поштанском распореду.) Пароброд Лондонг Друштва брзовоз „Grof Wiermbond“ на линији Трет — Котор долазиће у Котор с аског петка на 12 сати подне а одлазиће за Трет истог дана у 6 сати по подне.

Пароброд трговачки истог друштва долазиће у Котор сваког четвртка у 6 сати јутро а полазиће из Котора за Трет сваког понедељника у 10 сати у јутро.

Возна кола из Цетиња полазеће сваког петка у 10 сати у јутро, стизати у Котор у 4 сата по подне т. ј. 2 сата прије поласка брзовозног пароброда.

Пакетни воз полазиће са Цетиња сваког петка у 6 сати у јутро стизати у Котор у 4 сата по подне кад и возна кола.

(Вријеме.) Ове зиме још нијесмо имали праве зиме. Уочи бадњег дана био је почео снијег падаћи, који је дошло прелијено благо вријеме о Божићнијем празницима. О новој години с југовином имали смо кише првијех дана, па о Богојављењу опет лијепо вријеме без студени. Јутрос је освапуо снијег, и прилично га је напало; али је опет око подна обрнуло киша.

— Из Колашина пишу нам, да је онамо по наредби владе, опет пошао из Подгорице др Радловић у сд тифуса, што у оном округу влада. Да се стане на пут болјести, отворена је привремена болница, у којој се први дан смјестило 20 болесника, па ће се и други доносити. Ова мјера високе владе изазвала је највеће признање у онамошњем нашем народу.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Рентгенови зраци и сјепоћа.) Када су у Милану, у Италији стигли гласи о дјеству Рентгенових зрака на сјепоћу, није се могло лако повјеровати Едисоном експерименту. С тога су учинили проба у тамошњој „сјепоћкој кући“ да се увјере у истинитост американских рокама, којима се обично не вјерује. Изабрали су пет сјепоћа, од којих је један од рођења сљепо. Двоје од њих су ослијепили у младости и ни најмање не осјећају свјетлост. Остала двојица не могу да опазе ништа око себе, али ипак разликују свијетлост од таме. Рентгенове зраке произво-

је професор тамошње политехнике Мурави, са јаким апаратом, који је нарочито за ту цел набављен. Експеримента сала била је, наравно, мрачна. Између сјепоћа и апарата намјестили су зид од дебеле црне хартије тако, да би Рентгенови зраци могли снабдјети очи сјепоћа. Прво су Рентгенове зраке пуштали непосредно у очи. Слиједили при том нијесу осјетили никакву свјетлост, што у осталом није ни чудо, јер тим начином Рентгенови зраци не дејствују ни на здраве очи. Кад су пуштали зраке да на флуоресцирещи штит падају, прва три сљепоца нијесу могли ни од те свијетлости ништа да осјете. Остала двојица могла су сјенке костију једне руке да примјете. То ипак није учинило на присуство лекаре утисак, и дошли су до закључка да се сљепоци немају чему надати од Едисоновог тобожњег открића.

(Законодавство у Абисинији.) На супрот онима, који хоће да докажу да је Абисинија варварска, нецивилизована држава, која нема никаквих закона и законодавства, и да се у њој ради насилнички, самовољно, добар познавалац Абисиније, Француз Мондон, доказује сасвим противно.

Мондон већ неколико година живи на двору негуса Менелика. Њега Менелик воли и наклоњен му је, те је тако могао проучити и упознати све државно уређење и стање у Абисинији.

У Абисинији, вели Мондон, постоје стародревни писани закони, по којима се суди. Ове законе саставили су у половини Х. вијека по Христу абисински епископи, законотворац и угледни људи. Закони су написани на старом абисинском језику, који се сада не говори, а познати су под именом Фета Негаст.

При израђивању ових закона абисински су се законодавци руководили св. Писмом, старим и новим Заветом, Јуветинијановим закоником, а нешто и римским правом.

Како сада мало њих разумију стари абисински језик, Менелик је прије неколико година заповједио, да се стари зборник закона преведе на амгарски језик, којим сада говоре Абисинци, те да законе разумије сваки.

Абисински зборник закона састоји се из два дјела: Мафасави, који садржи у себи црквене и Сегави, који садржи грађанске законе.

Сегави обухвата и казни закон, закон о наслеђу и т. т. Неки абисински закони слични су са јевронским законима, као што је случај и са законом о наслеђу, у Абисинији не постоји право прворођења, па да прворођени син наслеђује очеву имовину, него се све имање, које иза оца остане, дијели на равне дјелове између његове мушке и женске дјеце, синова и кћери. Али завјештач може по абисинском закону извојити један сувишан дио својега имања, и завјештати га ономе између својих наследника, кога жели највише да награди, да га одликује.

Абисински су закони, упоређени са јевронским, необично строги. На питања Мондона, зашто се не напишу нови, блажи закони мјесто ових старинских и сурових, Менелик је овако одговорио:

Ја знам врло добро, да наш зборник закона има мапа и недостатака, јер је врло давно написан, али је још рано да се мијења. Но зато ја сваком приликом гледам да ублажим казну, на коју судови осуде кривца. И ако ми необично много цијенимо и поштујемо наше законе, опет их никад не извршујемо од ријечи до према кривицама.

Говорећи даље о абисинском казном закону, Мондон износи превод онога члана његовог, који говори о смртној казни, и који може бити и за јевронске законодавце и занимљив и поучан. Тај параграф абисинског закона гласи овако:

„Смрћу се не могу казнити она лица, која су злочино дјело учинила у несвјесном стању. Дјеца млађа од седам година ни у ком случају не могу бити кажњена смрћу за кривце, које учине. Онај, који убије другог у несвјесном пијаном стању не може се сматрати да је учинио убиство са предумишљајем, исто као безумни, који не знају шта раде. Кад се суде кривци пијаних лица, ваља разликовати, да ли је он по навики пијаница, или се напио под утицајем буди каквих узрока, при чему ваља испитати, да ли је раније било личне мржње између злочинца и његове жртве.“

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

БЕРЛИН, 5 јануара. — Цар је примио Голуховског.

БИОГРАД, 5 јануара. — Краљ ће вратити посјету бугарском Књазу коцем фебруара.

ПЕТРОГРАД, 6 јануара. — Ламсдорф је нампепован помоћником министарства спољних посала.

ПАРИЗ, 7 јануара. — Амирал Поттијер, заповједник ескадре у леванту, добио је наредбу да преда заповијед команданту једног брода, а да се поврати са оклопњачом „Девастацпоп“ у Толун.

ПЕТРОГРАД, 7 јануара. — Јуче на Богојављење послје водоосвећења у присуству Цара и Великијех Књажева била је војничка смотра.

ТРИЈЕШТЕ, 8 јануара. — Дојдов пароброд „Император“ приспио је у Тријеште из Бомбаја без иједног случаја куге.

ЛОНДОН, 8 јануара. — Парламент је отворен престонијем говором, који истиче пријатељске односе са континенталним државама. Спомиње поколе у Турској. Сализбери је конституирао једнодушног велесила од своје потребе заједничке акције, да се нађе начин, како би се извеле реформе у Турској.

ЈАНИНА, 9 јануара. — Потрес је срушио већину зела у округу Делвино.

РИМ, 9 јануара. — Краљевским декретом одложено је засједање парламента. По листовима имао би Краљ брзо Камару распустиити.

ЛОНДОН, 10 јануара. — Карз и је изјавио, да конференција посланика у Цариграду односно реформа жели сачувати у тајности карактер истијех реформа.

ЦАРИГРАД, 10 јануара. По свој прилици саставиће се три чте жандармерије за Канеу, Ретимо и Кандију, из Црногораца, Босанаца и Бугара.

КЉ. ЦРНОГ.
ПОШТАНСКО-ТЕЛЕГРАФСКА УПРАВА
Цетиње, 28. Децембра 1896.
Број 1990

ОБЈАВА

За прославу двјестогодишњице Династије Петровић Његовић, Висока је Влада одобрила, те су за ту прилику приређене нарочите поштанске марке и остале вриједности.

Прослава ће бити на Цетињу 2. Јануара идуће 1897, а поменуте марке ступају у поштански курс на 1. Јануара 1897 па до 1. Фебруара исте (по старом).

Досадашње обичне марке и остале вриједности за горе опредјељено вријеме бити ће изван курса и неће нажити за поштанску наплату, осим: спроводни лист и марка А. В.

На 1. Фебруара обичне вриједности поново ступају у промет.

Управитељ Пошта и Телеграфа
Широ Поповић.

ОГЛАСИ.

Кељенчка церада без рукава настала је у вел. гостионици 3 т. м.

Моли се онај који је уз нехотицино да је поврати — у противном случају суцким путем ће се тражити.

Ко ми 100—1000 употребљених биљига или поштанских карата понаме, добија по жељи нових копуља и хаљина у истој вриједности.

Дајемо такођер и друге ствари у замјену.

Linz a/D
Schillerstrasse N-o 7.
Theod. Titelbach, jun.

300,000

300,000

КРАЉЕВСКО СРПСКА

ДРЖАВНА КЛАСНА ЛУТРИЈА

ЗА ПРИВРЕДНЕ ЦИЉЕВЕ

Већ је отпочела продаја Срећака 13-тог кола Српске државне класне лутрије, које се састоји из 5 класа.

Вучење појединих класа обавља се мјесечно.

4. Јануара 1897 год. вучење је I класе.

У цијелом колу играју 30.000 срећака од којих 15.000 морају се извући са добитцима, значи да

ПОЛОВИНА СРЕЋАКА ДОБИЈА

Главни су добитци један од 12.000 један од 14.000 два од 15.000 два од 20.000 један од 25.000 два од 30.000 један од 35.000 један од 40.000 један од 50.000 један од 70.000 и један од 100.000 као и једна премија од

200.000 ДИНАРА.

Срећан играч може у овом колу добити

300,000 динара

Осим горњих главних добитака, остали су добитци од 10.000, 8.000, 7.000, 6.000 5.000 и т. д. и т. д.

Српска држава јамчи за исплату добитака.

Цијена срећака је за све класе подједнака, и то 1 цијела срећка стаје дин 24, 1/2 дин. 12, 1/4 дин. 6 и 1/8 дин. 3.

Уплату за срећке ваља упућивати на подиране овлашћене продавце, најлакше и најсигурније поштанском упутницом. По пријему уплате срећке се одмах шаљу.

Планове и остала обавјештења на захтјев бесплатно.

Биоград, Новембра 1896.

Кокановић и Васић

ОП. ПРОД. СРЕЋАКА СРП. ДРЖ. КЛ. ЛУТРИЈЕ.

300,000

300,000